

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:
za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

NOVICAS

Uredništvo in upravnštvo v Koparjevi ulici Štev. 6 — Telefon
uredništva Štev. 50 — Telefon
upravnštva Štev. 328CENE PO POŠTI:
za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

„Polom fašizma ali države“.

Trst, 4. avgusta.

Fašizem je gnil, nezdrav pojav za državo, ki se more vzdržati le v skrajno koruptnih razmerah. Izcim se tam, kjer hoče ena kasta ali ena oseba ali skupina oseb prevladati v državi, a je ne podpirata niti zakon niti ljudstvo. Takrat je treba seči po sredstvih, ki so po dosedanjih nazorih zločinska in nedovoljena, da je namen dosežen.

To dejstvo je ustvarilo v Italiji fašizem, ki nima enotnega programa, ker ga ne more imeti, zakaj nastal je čez noč pod različnimi vplivi in v razne namene. Kričal je da se bje za slavo Italije, a je dan za dnem rušil njen vglad pred kulturnim svetom, dejal je, da se bje proti kapitalu, a je bil od njega bogato plačan zato, ra je razdiral uredništva, tiskarne, delavske domove, pobijal delavce in jih na stotine pohabil. Imenoval se je viteza, a ga ni bilo skram napadati zahrbtno, s pestjo, zato, ker mu je manjkalo pametnih dokazov, da bi se bojeval proti političnim nasprotnikom z razumom. In vendar ga je vse obsojalo, dasi se ga je balo. To so pokazale volitve. Fašisti niso dobili onega močnega zastopstva, ki so ga pričakovali. Njih zlagana sila je bila razgaljena.

To ni ostalo brez vpliva. In ko fašisti v svoji objektivnosti niso menjali s strahovanjem v imenu države, si je delavsko ljudstvo znalo pomagati in ustanovilo ljudske arditke, ki so kmalu šli — tudi oboroženi na delo. Padle so prve žrtve fašistov, ki so začeli prehajati v defenzivo. Skrajna levica ljudske stranke je začela med tem snovati bele arditke, komunisti so se tuči izjavili, da osnujejo svojo »armado« proti fašizmu in drugim državnotvornim.

Tu se je država zbalala: »Kaj bo?« Bila je nevarnost, da začne boj nož na nož z vsemi sredstvi, prava meščanska vojna. Kdo bo plačal? Fašizem in država? Brez dvoma. Jeza delavskih množic je velika in v ti boji ne bi imeli ravno mile oblike. Fašizem, ki je nekaj tako nenaravnega in za vsako državo nevarnega, se ne more vzdržati, umakniti se mora ali pa pasti z državo, z vlado vred.

To je vedela vlada, to so vedeli fašisti, zato, edino zato so se spustili v pogajanja s socialisti in tudi sklenili mir. Ta mir pomeni polom fašizma na celi črti, pomeni tudi blamažo vlade, ki je s prijetnim pogledom gledala na počenjanje nerazsodnih, od kapitala plačanih fantičev in je spreminila vedenje stoprav tedaj, ko je postala situacija za vlado in državo samo silno nevarna.

Kaj bo v bodoče, ne vemo. Mir je sklenjen le med socialisti in fašisti. In Sloveniji? To vprašanje je odprto. Če za nas še ostanejo, je to znak, da nas Italija noče vladati dobro in pravično. To je pa žalostnejše za državo kakor za nas.

PODAJANJA MED VLADNIMI STRAN-KAMI.

Belgrad, 8. avgusta. (Izv.) Ministri so se podali večinoma na oddih, poslanci pa so odšli iz Belgrada. Vsled tega je zavladalo v političnem življenju veliko mrtvilo in prestolnica je dobila povsem drugo lice. Tudi direktna pogajanja med demokrati in radikali za rekonstrukcijo kabineta se nič več ne nadaljujejo. V to svrhu se sestanejo od obeh klubov določeni delegati še v sredo ali v četrtek, da končno formulirajo delovni program in se sporazumejo glede namestitve uradništva in drugih spornih točk.

Belgrad, 7. avgusta. Delegati radikalne in demokratske stranke še niso zgotovili svojih predlogov, ki naj bi služili za podlago pogajanjem pri določitvi novega delovnega programa koalicijske vlade. Brzkone bo ponovni skupni sestanek delegatov v sredo ali četrtek.

ZA MESTO PARIŠKEGA POSLANIKA.

Belgrad, 8. avg. (Izv.) Med demokrati in radikali se še vedno vrši ljut boj za mesto poslanika v Parizu. Radikali kandidirajo na to mesto Velizarja Jankovića in Spalajkovića, demokrati pa Radovića. Spor za to mesto je ena glavnih točk nesporazuma med obema strankama. Ker na dosedanjih pogajanjih ni prišlo do končnega sklepa, so radikali vkljub forsiranju tega vprašanja od strani demokratov sklenili, da se to vprašanje odstavi za enkrat iz dnevnega reda in je Pašić napovedal odgovoren rešitve do sestanka zakonodajne skupščine.

RAZMEJITEV Z ALBANIJO.

Belgrad, 7. avg. (ZNU) Vprašanje razmejitve med našo državo in Albanijo, ki bi se imelo rešiti na poslaniški konferenci v Parizu, je za sedaj odloženo. O njem se bo sklepalo šele prihodnji mesec. Delegat naše vlade Andrija Radović ostane v Parizu.

RAZMEJITEV Z ROMUNIJO.

Belgrad, 8. avg. (Izv.) Danes prične z delom komisija za določitev meja med Romunijo in našo državo ter se danes sestanejo naši in romunski delegati, da določijo delovni program in si razdele delo. Razmejitveno delo bo zelo težko, ker so obmejne vasi predmet večnih sporov med obema državama, kajti vse vasi so naseljene tako od Srbov kot Romunov in vlada med obema narodnostima velika intoleraanca. Delo te razmejitvene komisije bo trajalo vsled tega precej časa, da se urede vse sporne točke v obojestransko zadovoljnost.

Belgrad, 7. avgusta. V Vršcu prične jutri mešana komisija z razmejitvijo med Romunijo in našo državo. Sodi se, da so bila sporna vprašanja rešena že povodom bivanja Take Jonessa v Belgradu.

PASIČEVO POTOVANJE.

Belgrad, 7. avgusta. Kakor se govori v parlamentarnih krogih, bo ministrski predsednik Pašić odpotoval na oddih že koncem tega tedna. Posle ministrskega

predsednika bo za njegove odsotnosti vršil minister Marko Tričković.

PLAČE DUHOVNIKOV.

LDU Belgrad, 6. avgusta. (ZNU) Narodni skupščini se predloži v kratkem zakonski načrt o ureditvi sistematično urejenih plač za duhovnike. Tozadevni zakonski načrt je izdelalo ministrstvo za vere. Ta načrt se uzakoni na eni prvih skupščinskih sej.

KONGRES NACIONALNIH ŽELEZNIČARJEV.

LDU Belgrad, 6. avgusta. (ZNU) V Belgradu bo od dne 19. do 25. t. m. velik kongres nacionalnih železničarjev. Prometno ministrstvo je dovolilo posetnikom kongresa posebno ugodnosti.

RAZOROŽITEV BOLGARIJ.

LDU Sofija, 6. avgusta. (Presburo.) — Bolgarska brzozjavna agencija javlja: Z ozirom na zahteve medzavezniške vojaške komisije, da se popolnoma razpusti bolgarska vojska, je predlagal načelnik vrhovnega poveljstva načrt za razpustitev vojske in predložil načrt detajlnega pravilnika za rekrutacijo dobrovoljcev, katerim je povečal mesečne plače in podelil dolge dopuste. Začela se je v svrhu rekrutacije velika propaganda. Obstaja pa bojazen, da minimum dobrovoljcev, ki je neobhodno potreben za varstvo meje in reda v nekaterih večjih mestih, še ne bo rekrutiran do 1. oktobra.

VRHOVNI SVET.

LDU Pariz, 7. avgusta. (Wolff.) V »Tempsu« piše Poincare o sestanku vrhovnega sveta: Še enkrat se bodo zbrali zavezniški ministri pod imenom vrhovnega sveta, da bodo odločali o usodi narodov. Upajmo, da se jutri ne bodo zbrali zato, da se bodo pojutrišnjem odpočili, upajmo, da bodo ta sestanek porabili za to, da se bodo vendar enkrat splošno med seboj porazgovorili in da se ne bodo prenaigli. Z odpočitno glavo naj študirajo razne probleme, katere so zavezniški dosedaj reševali v nasprotni smeri. Čas je, da se v odnošajih narodov napravi nekoliko harmonije.

Pariz, 7. avg. (Wolff.) Francoska delegacija pri vrhovnem svetu obstaja iz ministrskega predsednika Brianda, ministra Leucheurja in generalnega tajnika Berthelota.

Pariz, 7. avg. (Wolff.) Italijanski minister za zunanje stvari Della Torretta je prišel v Pariz nočjo. Italijanski ministrski predsednik Bonomi bo prišel v Pariz šele jutri tik pred začetkom prve seje vrhovnega sveta.

Pariz, 7. avg. (Wolff.) Na dnevnem redu konference vrhovnega sveta so razen vprašanja pošiljatve vojaških ojačenj v Gornjo Slezijo in dodelitve glasovalnega ozemlja tudi vprašanja ukinitja prisilnih odredb na Renu, obsodbe vojnih krivic, dobave zrakoplovnega materiala za zračni promet v Nemčiji, orijentsko vprašanje, pomoč Rusiji in finančni položaj Avstrije.

LDU London, 7. avgusta. (Wolff.) — Lloyd George in lord Curzon sta davi z angleško delegacijo odpotovala v Pariz na seje vrhovnega sveta.

BOJI MED GRKI IN TURKI.

LDU Carigrad, 6. avgusta. (Havas.) Po osemnedevni pavzi, ki je sledila grški ofenzivi v Anatoliji, se zdi, da je grška armada po vesteh grškega izvora zopet začela prodirati, in sicer z namenom, da takoj zasede Angoro. Intendantura in preskrbovališča so se preselila v Eskisehir, ki služi grški armadi pri prodiranju kot baza.

Carigrad, 8. avg. (Izvirno.) Po sem došlih vesteh so Kemalisti zapustili Angoro in so prenesli sedež vlade dalje v notranjost male Azije.

NESREČA NA MORJU.

LDU San Francisco, 7. avgusta. (Reuter.) Brezžična vest parnika »Aniox« javlja, da se je parnik »Alaska« potopil. Pri tem je baje mnogo ljudi prišlo ob življenje.

LDU San Francisco, 7. avgusta. (Reuter.) Parnik »Alaska«, ki je imel na krovu nad 200 potnikov, se je na višini Eureka v Kaliforniji potopil. Neki parnik, ki je prihitel na pomoč, je rešil dva čolna, napolnjena s potniki potopljene ladje.

BIVŠI CESAR KARL.

LDU Rim, 6. avgusta. (Stefani.) Vsi listi dementirajo vesti o nameravani naselitvi bivšega cesarja Karla v Italiji in pravijo, da te vesti nimajo prav nobene podlage.

ITALIJANSKA ZBORNICA.

LDU Rim, 6. avgusta. (Stefani.) Zbornica je sprejela več zakonskih načrtov, med njimi zakon o podpiranju brezposelnih in zakon o reformi uprave ter se je natč za nedoločen čas odgodila.

VODITELJI IRCEV SVOBODNI.

LDU Dublin, 6. avgusta. (Reuter.) Po uradni objavi je vlada v zmislu javne svečane obljube ministrskega predsednika, da bo na vse mogoče načine podpirala stremeljenja po miru in Irskem, sedaj sklenila, da bo neutegoma in brezpojojno izpustila vse člane sinfajnovskega parlamenta, ki so sedaj internirani ali so v ječah.

KAZNOVANI KOMUNISTI.

Belgrad, 7. avgusta. Uprava mesta Belgrada je kaznovala z enomesnim zaporom vse osebe, o katerih se je ugotovilo, da so kot komunistični agitatorji agitirali za komunistično stranko in niso bili zapleteni v noben atentat. Med njimi je tudi več komunističnih dijakov. Po končani kazni bodo vse te osebe iztirane v svoje rojstne kraje, kjer bodo postavljene pod policijsko nadzorstvo.

Širite „NOVI ČAS“

Björnsterne Björnson — Josip Kremen:

Zvestoba.

V ravni dolini mojega rojstnega kraja je stanoval zakonski par s šestimi sinovi. Mučil se je na velikem, a zanemarjenem posestvu, dokler ni neka nesreča zahtevala moževega življenja in je tako ostala žena na težko obdeljivem gruntu in s šestimi otroci čisto sama. A ni obupala, marveč je peljala svoja najstarejša sina h krstu, kjer sta obljubila, da bosta skrbela za brate in pomagala svoji materi, v kolikor njima bo Bog dal moči. Tako sta obljubila in delala, dokler ni prejel najmlajši brat zakramenta sv. birme. Nato sta se smatrala odvezanim od prisege: najstarejši je poročil grantarjevo vdovo in drugi kmalu nato njeno premožno sestro.

Na ostale štiri brate je padla sedaj vsa teža gospodarstva. In ker se dosedaj niso gibal samostojno, niso čutili poguma in veselja zanj. Od mladega so bili navajeni trdnih zvez med dvema ali z vsemi štirimi skupaj. In tako so delali tudi sedaj še toliko bolj, ker so bili popolnoma navezani drug na drugega. Nobeden ni iz-

V starih in tudi v Björnsonovih časih se je delil zakrament sv. birme, ko je vstopal otrok (deklica) iz otročje v fantovsko (dekliško) dobo, t. j. med 12. in 16. letom.

razil svojega naziranja, dokler ni poznal misli ostalih treh. Da, dejansko niso vedeli niti za svoje misli, dokler se niso medsebojno spogledali. Brez posebnega dogovora je vendar vladalo med njimi tiho soglasje, da se ne bodo ločili pred materino smrtjo.

A mati je imela nekoliko drugačen načrt, in posrečilo se ji je pridobiti svoja najstarejša dva sinova zanj. Posestvo se je bilo znatno izboljšalo; zato je mati predlagala, da naj si najstarejša dva oddelita posestvo ter da naj se domaćija razdeli med vse štiri tako, da bosta po dva in dva gospodarila na enem delu. Poleg stare hiše naj bi se sezidala ena nova. V t onaj se preseli en par, drugi pa naj ostane pri njej. Todaizmed tistih dveh, ki bi se izselila, bi se moral eden oženiti; kajti za gospodinjstvo in živinorejo sta potrebovala pomoči. In mati je že imenovala bratom zaželjeno nevesto.

Ničesar niso imeli zoper. Toda sedaj je nastalo vprašanje, kateri par naj se izseli in kateri brat naj se oženi? Najstarejši je dejal, da je pač pripravljen izseliti se, a da se ne bo oženil nikdar. Vsi ostali pa so odločno odklanjali to misel.

Nato so se zjediniili z materjo, da prepuste deklici sami odločitev. Mati jo je poiskala na planini in jo vprašala nekega večera, ali bo hotela priti za nevesto v

njeno novo hišo; deklica je bila seveda zadovoljna. Da, kateregakoli izmed fantov je le hotela, kajti dobiti je mogla, kateregakoli si je izvolila! Ne, tega mati še ni premislila. Potemtakem bi morala tudi to odločiti deklica, ker le od nje je odvisno. E no, na ta način bi se ženil najstarejši; toda ta je ženitev odločno odbil. Deklica je torej imenovala najmlajšega. A mati je menila, da bi izgledalo to nekam čudno.

»On je vendar najmlajši.«

»Pa drugi najmlajši.«

»Zakaj pa ne drugi najstarejši?«

»Saj res! Zakaj pa ne drugi najstarejši?«, je odvrnila deklica, kajti ona je mislila že dolgo časa nanj in ga nalašč ni imenovala. Mati pa je slutila že od onega hipa, ko je najstarejši odklonil ženitev, da je storil to samo zato, ker je vedel, da sta se deklica in drugi najstarejši brat zagledala. Drugi se je tako poročil z deklico in najstarejši se je z njim vred izselil. O načinu razdelitve posestva ni vedel nihče izve družine, kajti delali in želi so skupaj kot prej, sedaj v ta, sedaj v oni pod.

Čez nekaj časa se je mati poslabšala. Potrebovala je miru in pomoči. Sinovi so se sporazumeli da najemo v ta namen deklico, ki je hodila k njim na dnino. Ko bodo drugi dan grabili listje, naj se dogovori z njo najmlajši, ker je najbolj pripraven za take reči. A najmlajši je imel

delico najbrže že dolgo v srcu, kajti ko jo je konečno vprašal, je storil to na tako nespreten način, da je smatrala ona njegove besede za ženitno ponudbo in je rekla: da! Fant se je ustrašil. Koj je odhitel k svojim bratom in jim povedal, kako narobe je naredil. Vsi štirje so postali resni in nobeden si ni upal ziniti prvo besedo. A peti brat je izprevidel, da najmlajši deklico globoko ljubi in da odtod prihaja njegov strah. Takoj se je zavedel svoje usode, da bo moral ostati strič; kajti če se oženi najmlajši, se ne more on. Bilo mu je malo hudo, ker je tudi sam imel dopadajoče se mu deklice; a vspricho tega dejstva ni bilo iz te moke nič. Zato je zinit prvo besedo, da bi bilo namreč najboljšje, ako postane deklica na posestvu gospodinja. Kakor hitro je bila rečena ta prva beseda, so se ji pridružili ostali trije in bratje so šli, da se dogovore z materjo. Ko pa so prišli domov, je bila mati težko bolna; počakati so morali, da okreva; in ko ji nič odleglo, so se bratje posvetovali še enkrat. In tu jih je pregovoril najmlajši, da ne bodo spreminjali stanu in stanja tako dolgo, dokler bo mati ležala; kajti deklica naj skrbi edinole za mater. Pri tem je tudi ostalo.

Šestnajst let je bila mati bolna. Šestnajst let jo je negovala bodoča nevesta tiho in potrpežljivo. Šestnajst let so se zbi-

Volitve v obrtno sodišče.

Odborom, skupinam in zaupnikom.

Reklamacijsko postopanje za volitve v obrtno sodišče je razpisano od 9.—18. t. m. Zato pozivamo vse odbore in zaupnike, da store svojo dolžnost. Opozorite vsakega delavca, ki ima volilno pravico, da pogleda v imenik je li vpisan ali ne in če je pravilno vpisan. Volilno pravico ima vsak delavec, ki je že eno leto v Ljubljani ter zaposlen pri podjetju spadajočemu pod obrtno sodišče.

Volilni imenik je na vpogled: od 9. do 18. t. m. od 9. do 7. ure vsak dan v pisarni Jugoslovanske strokovne zveze Stari trg 2, I. nadst. in od 12. do 2. ure vsak dan v tajništvu SLS za Ljubljano Jugoslovanska tiskarna II. nadst. Dne 14. do 15. t. m. pa od 9. do 12. ure na obeh straneh.

Dolžnost vsakega delavca z volilno pravico je, da nemudoma pogleda v imenik.

Ne dajmo si vzeti iz rok še to pravico, ki jo imamo.

Za posamezne stroke se določi in objavi še posebej, da bo dana možnost vsakemu, da stori svojo dolžnost.

Pazite na vsako številko »Novega časa«.

Politični dogodki.

+ Državoivoren element. Na eni zadnjih sej ministrskega sveta so obravnavali spomenico socialnih demokratov. V spomenici se socialni demokratje zelo pritožujejo nad postopanjem političnih oblasti v Vojvodini, zlasti v Subotici in nje okolici proti organiziranim socialnim demokratom. Spomenica se tudi pritožuje nad dejstvom, da so državni organi izgnali več socialnih demokratov, med njimi nekega Kalmarja. Minister notranjih del Pribičević je izjavil, da je bil Kalmar izgnan, ker je bil v kabinetu Bele Kuna. Vlada stoji na stališču, da proti socialnim demokratom ne podvzame nobenih ostrih mez, zato pa naj tudi vodstvo soc. dem. stranke skrbi, da se v stranko ne vrvajo razni sumljivi, posebno komunistični elementi. Socialno demokratična stranka naj bi posebno v obmejnih mestih in krajih skrbela za to, da ne prihajajo v njene vrste komunistični agitatorji.

— Toliko se v odgovor »Napreju«, ki se je toliko razburil v sled našega poročila o prihodu socialpatriotskih voditeljev v Belgrad.

+ Veliki gromovnik dr. Niko Župančič se je v nedeljskem »Narodu« razkoračil in napisal nadvse visokoleteče misli v članku »Razvojne sile«, ki jih je »Slovenski Narod« priobčil, ker je »svobodomiseln list«. Tako je zažvrgolet: »Z zadoščanjem ugotavljamo, da se nahajajo komunistična, klerikalna in Peskova stranka v likvidaciji.« Iz tega stavka in ker misli g. Župančič ustanoviti v Sloveniji radikalno stranko s pomočjo prvih slovenskih radikalcev Hribarja in Tavčarja, sklepamo, da je g. direktor že prišel do tega, da je demokratska stranka v Sloveniji že davno likvidirala. V tem smo mi istih misli z njim. Ali čuješ na ta »zgodovinski dan« demokratsko »Jutro«, da bo kmalu dobilo tovariša-državotvorca: »Slovenski Nar.«, glasilo radikalne stranke SHS?

+ Sokolska ljubezen. Boj, ki ga vodi JDS proti g. Pesku in celi NSS, vodi že do ogabnosti. Sedaj očitajo g. Pesku moralne delikte in so krenili s tem na zloglasno pot osebne politike, in to kljub temu, da je dobil pretekli teden g. Pesek že zadoščanje v enem slučaju in obljublja v večerajšnji »Jugoslaviji«, da bo tudi on pri-

rali sinovi vsak večer ob njeni postelji k molitvi, in ob nedeljah sta prihajala tudi oba najstarejša. Večkrat jih je prosila ob teh tihih urah, naj se spominjajo tiste, ki ji je štrgla. Razumeli so njeno željo in ji obljubili. Celih šestnajst let je mati blagosiljavljala svojo bolezen, ker ji je cel čas vzbujala prijetne materinske občutke. Zahvaljevala se je svojim sinovom, kadar koli so se sešli, in enkrat je bilo nazadnje.

Ko je bila mrtva, se je sešla šestorica bratov da jo sami pokopljejo. V teh krajih je bilo v navadi, da so šle za pogrebom tudi ženske, v tem slučaju pa je sledila krsti cela fara možki in ženske, vsi, ki so jih nesle noge, celo otrok ni manjkalo poleg. Prvi je šel cerkovnik kot pevec, za njim je korakala šestorica bratov, katerim je sledila cela cerkvena občina med daleč se razlegajočim popevanjem žalostink. In ko je bila blagoslovljena krsta, ko so bratje zasuli grob, tedaj je šlo celokupno žalno spremstvo v cerkev, kajti tam se je vršila obenem poroka najmlajšega. Tako so hoteli imeti bratje, ker sta pogreb in poroka v bistvu spadala skupaj. Pri tej je govoril tedanji župnik, moj že umrl oče, o zvestobi. In pridigoval je tako navdušeno, da sem mislil jaz ki sem slučajno prišel zraven, da so se dvignile gore in morje in veličina narave obenem.

čel na ta način. Kak bratomorni boj in medsebojno masakriranje med brati Sokoli v NSS in brati Sokoli v JDS je razpalila strankarska strast. Kako ostudno je to medsebojno blatenje in vsa ta malo-meščanska politika!

+ Dobrovoljeji proti fašizmu. Glasilo »Saveza Dobrovoljcev« — »Nova Otadžbina« (nova očetnjava) piše povodom organiziranja fašizma v Jugoslaviji. »Tisto, kar potrebujemo, je ubijanje zla v njegovih korenini, preosnova vseh razmer, zastarelih in suženjskih, ki se je neštokrat obetala, a nikoli izvršila, upeljava modernih, času primernih sistemov v upravo, pravilna organizacija dela in pravilno pojmovanje dolžnosti in pravic, energično čiščenje vseh upravnih koles in vajakov, danes tako zarjavelih, na katerih sloni državni aparat in zlasti — kar smo vedno najenergičnejše zahtevali — popolno čiščenje v narodnem in moralnem smislu vseh tistih elementov, ki so danes neizbežno in naravno vmešani v vse zlo, ki nas mori od osvobojenja sem. Zato organizirajmo državo, ne pa fašizem. Parlamenta in vlada sta prva, ki naj postanejo poprišče dela, ne pa kupčij in afer.« Dobrovoljcev »Jutro« morda še ne prišteva med »radikalne elemente«?

+ Potreba nove, poštene vlade. Sarajevski »Narod«, ki ne pripada kaki opozicijski stranki, piše: »Prav je, da grajanje protestirajo proti postopanju komunistov. Toda mnogo bolje bi bilo delati na to, da se uprava iz temelja reorganizira. Strankarski sistem bo morda primeren za našo državo, kadar se uredi. Sedaj je pred vsem potrebno, najti upravni sistem, ki otvarja možnost vsem sposobnim domoljubom, da ga podpirajo in ustvarijo javno mnenje, ki bo močnejše od strankarskega. Zakoni o delu, ustava in vsi zakoni in neredbe za »obznanje« vred bodo drugače ostali samo popisan papir. Samo vlada, ki ne potrebuje uradnikov kot agitatorjev, more doseči, da se njene odločbe izvršujejo in spoštujejo. To more biti samo vlada sposobnih ljudi, v katere ima narod zupanje — brez ozira na stranke in plemena. Treba je pobijati komunistične zlorabe, a obenem je treba pobijati nesposobnost in korupcijo, ki porajata tak komunistem.«

+ Novi poljski poslanik v Belgradu. Za novega poljskega poslanika na našem dvoru je imenovan Vladimir Okecki, ki je že odpotoval iz Varšave v Belgrad.

+ Boj proti komunistom v Bolgariji. Bolgarska vlada je ustanovila posebne formacije, ki imajo nalogo, da zaduše komunistični teror. Nekaj voditeljev komunistov je bilo odvedenih v Kustendil in nekateri od teh so bili baje že ustreljeni. — Tako poročajo belgrijski listi.

+ Selma Lagerlöf kandidira. V jeseni bodo na Švedskem volitve za drugo komoro. Pri teh volitvah bodo prvi kandidirale tudi žene. Med njimi tudi znana pisateljica Selma Lagerlöf.

Dnevni dogodki.

— Prvi slučaj vladnega nasilstva nad cerkveno lastjo. Poročali smo že, da je občinski odbor v Šmarjeti sklenil rekvirirati za občinsko pisarno sobo v kaplaniji, ki je cerkvena last in ki je doslej služila 1. organistu za delno stanovanje, kjer je imel shranjen svoj glasovir in je poučeval cerkveno petje; 2. izobraževalnemu društvu za zborovanja in predavanja; 3. »Orlu« za sestanke in telovadnico; 4. cerkvi za shode Mar. družb, velikonočna izpraševanja itd. Pritožbo je poverjeništvu za socialno skrbstvo zavrnilo (podpisan dr. Gošič). Pripomnimo, da imajo v Šmarjeti prazna stanovanja na razpolago posestniki: Ivan Karlovšek, Ilovar in Fr. Poljanec celo ponujata brezplačno, Apolonija Kure, Stezinar sam kar tri stanovanja. Amandus Barborič kar celo popolnoma prazno hišo itd. Županstvo je javilo dne 1. avg. župniku, da naj izprazni stanovanje v treh oziroma po mnenju županstva v dveh dneh, namreč do 3. avgusta. Župan Povše pride dne 3. avgusta popoldne v kaplanijo in ker župnika, ki je imel shranjen ključ od zaklenjene društvene sobe, ni bilo doma, s silo vdere v sobo. Župnik je seveda takoj, ko je prišel domov, vložil protest na županstvo proti temu početju, ker je pač smatral rok za izpraznitev sobe do 3. avg. inclusive zlasti zato, ker je po stanovanski odredbi najkrajši rok za izpraznitev zasežene sobe osem dni in najdaljši osemindvajset dni. Radovedni smo, kako bo »nepristranski« glavar Svetec za ta »junaki« čin pohvalil svojega ljubljenskega Povšeta. Opozorjamo na ta slučaj cerkveno oblast, SKSZ in OZ, ker z isto pravico nam nazadnje zasežejo vse zakristije, društvene domove in telovadnice. Vse države se trudijo za izobrazbo državljanov, pri nas samo še to pričakujemo, kdaj nam bodo še ljudske šole in gimnazije rekvirirali za kakšne pisarne.

— Kako se izpeljuje agrarna reforma. Nek samostojen odbornik iz Šmarjete se je takole izrazil proti nekemu našemu možu: »Če bi ti z nami potegnil, bi lahko kosil

(namreč po agrarni reformi deljive grajske travnike Ulmova) tako pa ne boš.« Imena na razpolago.

— Jugoslovanski fašizem. Se pred kratkim se je zgodilo, da so nacionalni prenapetosti napadli uredništva naših listov v Splitu in jih poškodovali. Sedaj so pa izrabili žalostni slučaj političnega umora in, misleč, da pospešujejo edinstvo države, dejansko napadli katoliško dijaštvo, ki je imelo svoj sestanek v Splitu. Ranili so urednika »Jadrana« Banića in še mnogo dijakov. Razmere so skrajno nezdrave, ker se tem potom država le razkrajja in ne ujedinijuje. Sad tega belega terorističnega divjanja bo nadvse slab.

— Doslednost naše vlade. Po vladni odredbi imajo prireditve izobraževalnih društev prednost, da plačajo od vstopnine davka mesto 80% samo 10%. Na drugi strani pa je vlada potrdila zaseg sobe izobraževalnega društva in orlovske telovadnice v Šmarjeti za občinsko pisarno, dasi ravno je ta soba neprimerna za pisarno, ker ima zelo neroden in ozek vhod po stopnicah v prvo nadstropje in bo morala občina od te precej velike sobe plačevati cerkvi znatno najemnino, ker je soba cerkvena last, med tem ko drugi posestniki v Šmarjeti, nekateri celo zastoni, ponujajo veliko primernejše sobe v prilici. — Kaj pa če bi naši občinski odbori začeli rekvirirati sokolske telovadnice in čitalnice?

— Ljubljanski župan g. Pesek je zelo nadležen g. direktorju Župančiču. Mislili smo, da je to iz strankarske strasti. A nedeljska »Jugoslavija« poroča, da je uredništvo »Jugoslavije« odklonilo sotrudištvo dr. Župančiča, kljub temu, da je povabil g. Peska na kosilo. Zato ta jeza. Čestitamo »Sl. Narodu« na takem sotrudišču.

— Raszodba v Šufflajevem veleizdajniškem procesu je bila razglašena v soboto 6. t. m. pred zagrebškim sodiščem. Dr. Milan pl. Šufflaj je obsojen na tri in pol leta ječe, Rudolf Vidak na 4 leta, Josip Spoljanec na 2 leti in 4 mesece, Fran Škodrovec na 3 leta, Jakob Petrič na 3 leta, Dragotin Caboršak na 3 leta, Pavel See na 12 let, Milan Galović na 6 mesecev, Gabrijel Kruhak na 6 mesecev, dr. Ivan Pilar na 2 meseca pogojno za 1 leto. Trije obtoženci so bili oproščeni.

— Nov red za hotele v Zagrebu je upeljala zagrebška policija. Cene za sobe so določene naslednje: Sobe z eno posteljo 30 kron do največ 50 K dnevno, sobe z dvema posteljama 60—80 K, ležišče na divanu 20 K. Da hoteli ne bodo zatočišča nenravnosti, je policija določila, da morajo lastniki strogo paziti, da bodo jemali v službo le zanesljivo osebo, najboljšo starejšo ženske. Oddajanje dnevnihih sob je najstrožje prepovedano. Policija bo hotele stalno nadzorovala.

— Vedno nova odkritja. Kakor poročajo zagrebški listi, je zagrebška policija odkrila nadaljnje nevarne načrte terorističnih trojk, katerih član je bil atentator na ministra Draškovića. Razen Aljagića, Čolakovića in Lopanića so dosedaj zaprli še šest drugih oseb.

— Ustrelil orožnika. Benetti Santo, italijanski finančni paznik je v Bohinju našega orožnika ustrelil. Benetti se skriva baje na našem ozemlju.

— Tatvina preprog. Leonu Košanu, bančnemu uradniku v Mariboru, je bilo iz dveh zabojev, ki sta mu bila doposlana iz Černovic, še predno sta mu bila izročena od tvrde Schenker & Comp. ukradeno iz njih več preprog, namiznih prtov in drugih vrednosti v višini nad sto tisoč kron.

Velika goljufija. Hönič Evgen, okrog 30 let star, ima rudeče lase, je izvršil goljufijo za 2,200.000 K in pobegnil. Je mažarski državljan in se potika v Zagrebu.

— Obnova knjižnice v Löwnu v Belgiji. Začetkom vojske so Nemci popolnoma uničili prej lepo mesto Löwn. Sedaj obnavljajo to mesto in so pred kratkim vžidali temeljni kamen za vseučiliščno knjižnico, ki so jo Nemci ravnotako razrušili. Pri slavnostnem zborovanju so govorili znani belgijski kardinal Mercier, ameriškanski zastopnik Buttler in Francoz Poincaré. Slavnosti so prisostvovali belgijska kraljeva dvojica, vsi ministri in odposlanci inozemskih univerz. Po zborovanju se je na Ljudskem trgu vršilo slavnostno vžidanje temeljnega kamna in je prisostvovala ogromna množica ljudstva.

— Vročina na Češkem. Češki listi poročajo o mnogobrojnih poljskih in gozdnihi požarih, ki jih je povzročila vročina.

— Država naj plačuje »manifestacije« vladnih strank. Na »manifestacije« za agr. reformo so češki agrarci poklicali tudi 800 kmetov iz Podkarpatske Rusije. Tem ljudem so morali plačati vožnjo. Sedaj zahtevajo agrarci od vlade, da jim da 900 tisoč češkoslovaških kron. — Tej zahtevi se nekateri češki listi precej čudijo.

Ljubljanski dogodki.

Ij Zapisega uradništva. Dne 6. t. m. je v smislu čl. 136 ustave gradbeni direktor A. Klinar zapissegel vse uradnike tuk. gradb. direkcije ni oddelka za javna dela

pokrajinske uprave za Slovenijo. Cerkevne obrede pri prisegi je izvršil g. konzist. svetnik in stolni župnik Josip Erker.

Ij Poroka. V tukajšnji frančiškanski cerkvi se je včeraj popoldne poročil gosp. Konrad Vidic, pekovski mojster in hišni posestnik na Jesenicah (Gorenjsko) z gosposdično Štefanko Križarjevo, doma iz sorske župnije pri Medvodah. Naše čestitke!

Ij Umrl je od kapi zadet dolgoletni član J. S. Z. Matija Potušek, delavec Vevške papirnice. Pogreba danes zjutraj se je udeležila skupina J. S. Z. v D. M. v Polju in Orli z godbo ter veliko število delavstva. Pokojni je bil v najlepši možki dobi in vedno zvest in delaven član skupine J. S. Z. in Orla. Naj v miru počiva! Družini pa v imenu skupine J. S. Z. in Orla v D. M. v Polju iskreno sožalje.

Ij Nočni mir in pokoj v Ljubljani. Včeraj popoldne, zvečer in ponoči je imelo Šentjakobsko napredno društvo na vojaškem strelišču semenj, kjer so državotvorni elementi imeli svoj »veseli dan« in brez skrbi pridno rajali in plesali do ranih ur. Ko je bil oficialni zaključek zabave se se ljubljanski državotvorni purgarji podali na ulico in nadaljevali tam nemočno svoj dirindaj v nadvse veselem razpoloženju. Svoj koncert so spremljali z živinskoodurnimi glasovi, da so splašili iz najslajšega spanja utrujene prebivalce, ki s takimi nenarocenimi prireditvami nikakor ne morejo biti zadovoljni. Opozorjamo našo policijo na tako razgrajanje, ker se včasih zdi, da mož postave zatise eno oko, kakor da bi bili taki razgrajaci in tuleči derviši izven zakona. Pred zakonom smo vsi enaki!

Ij Čudno postopanje policijskih organov. Poročajo nam: V soboto zvečer je šla družba treh dam in enega gospoda proti domu. Pred opernim gledališčem pristopi k eni izmed dam laborant realke, jo prime za roko in zaustavi. Gospodična, začudena nad to predrznostjo, se mu iztrga, češ, kaj hočete od mene, jaz vas ne poznam, na kar je laborant realke pričel živžigati policijo, kakor da je detektiv. Družbi gospodov, ki je šla slučajno mimo, se je postopanje realčnega laboranta zdelo nekam čudno, so zahtevali, da se legitimira, česar seveda ni mogel in jo je hotel popihati. Šele po dolgem iskanju se je posrečilo dobiti stražnika, ki je stal skrit za drevesom v neposredni bližini. Značilno je, da se je ta stražnik s tem predrznežem malo prej v kavarni prav prijazno in skrivnostno razgovarjal. Čudno je tudi, da službujoči vodja straže ni hotel zaslišati gospodov, in je predrznežja takoj izpustil. Prepričani smo, da bo policijsko ravnanje v interesu ugleda policije celo stvar natančno preiskalo.

Ij Nesreča pri kopanju. Včeraj po kosilu se je šla gospa Olga Rant iz D. M. v Polju kopat v Ljubljani, rent utonila po nesreči. Nesreče je kriva nevednost naših ljudi, ki si v takih slučajih ne znajo pomagati. Poklicani zdravnik g. dr. Poljanar je mogel konstatirati le smrt. Družini blage pokojnice iskreno sožalje, njej pa večni mir in pokoj.

Ij Zdrava valuta ga je zapeljala. Dne 31. julija 1921 je naznanil Rudolf Koutelj iz Landola obč. Hrenovice, okr. Postojna, da je bil dne 29. julija 1921 v Ljubljani v družbi strojnika in šoferja Alojzija Grubića, kateremu je na njegovo prigovarjanje izročil 400 lir Grubiću, je ta odšel in se ni več vrnil. Grubić je okoli 27 let stár, baje iz Crnomlja.

— Zdravstveni odsek razpisuje mesto asistenta na internem oddelku splošne bolnice v Mariboru. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

Naša društva.

d Okrožna seja J. S. Z. se vrši danes ob 6. uri popoldne v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze na Starem trgu 2/1. — Predsednik.

d Osebniji odbor »Krekove prosvete« ima sejo v torek 9. t. m. ob 8. uri zvečer. — Podpredsednica.

d Šentpetersko prosvetno društvo ima v torek 9. t. m. ob 8. uri zvečer odborovo sejo. Prosim polnoštevilne udeležbe. — Predsednik.

d Proslava 25 letnice obstoja Marijine družbe v Senčurju, 15. avgusta 1921 (Vel. Smaren). Vspored: 1. Ob pol 2. sprejem sosednih Mar. družb v dvorani. 2. Ob 2. cervneni govor ter pete litanije M. B. 3. V dvorani: a) Petje, b) deklamacija (Marija Jagodic); c) zgodovina naše družbe, govori č. g. župnik Piber; d) pomen Mar. družbe, govori g. bog. J. Jagodic; e) Fabijola in Neža, igra s petjem v štirih dejanjih; e) posvetilne vseh Mar. družb Mariji.

Odgovorni urednik Anton Marinček.
Izdaja konzorcij »Novega časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Gradbeno podjetje
ing. Dukić in drug
LJUBLJANA, Resljeva cesta 9.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

* Ponekod ženske ne smejo iti za pogrebom.
* Protestantski duhovniki so oženjeni.